

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Celem niniejszej dysertacji jest określenie relacji między pamięcią i krajobrazem. Podejmuję próbę odpowiedzi na pytanie, w jakim zakresie pamięć społeczna, rozumiana jako wyraz świadomej refleksji nad przeszłością, mogła kształtować rozumienia krajobrazu, jego fizyczne transformacje, organizacje i interpretacje, określać sposoby poruszania się, a nawet wpływać na decyzje czy emocje przeszłych społeczności związanych z miejscami, które pochodzą z czasów wykraczających poza pamięć społeczną danej grupy.

Praca składa się z siedmiu zasadniczych rozdziałów. Jej struktura jest odzwierciedleniem refleksji badawczej i przedstawia relacje między założeniami teoretycznymi, kategoriami analitycznymi oraz interpretacją danych. Dwa pierwsze rozdziały poświęcone są refleksji nad podstawowymi pojęciami. Konceptcje krajobrazu są prezentowane w trzech paradygmatach. Pozwala to określić możliwości badania wpływu sfery świadomości na kształtowanie krajobrazu w poszczególnych nurtach teoretycznych. Konceptcje pamięci są prezentowane z perspektywy obiektywistycznego i konstruktywistycznego modelu poznania. Prowadzi to do wyboru ujęcia pamięci umożliwiającego oddanie dynamiki między pamiętaniem i zapominaniem. W dalszej perspektywie pozwala to na interpretację procesów powstawania krajobrazowych palimpsestów.

Kategorie analityczne wynikają z reinterpretacji *przestrzennych ram pamięci* M. Halbwachsa przez pryzmat teorii pamięci J. Asssmanna. Prowadzi to do wypracowania koncepcji *topografii pamięci* rozumianej jako społecznie ukształtowanego zasobu wiedzy o krajobrazie, w której zawiera się w sieć miejsc pochodzących z różnych horyzontów czasowych. W toku interakcji społecznej zyskują one określone znaczenia: nacechowane pozytywnie *znaki czasu*, ambiwalentne *miejsca nieoswojone* oraz pozbawione znaczeń *miejsca zapomniane*. W kolejnym rozdziale zamieszczona jest analiza danych, które stanowią podstawę do interpretacji procesów formowania krajobrazów przez przeszłe społeczności.

Ostatnia część pracy jest poświęcona interpretacji palimpsestu z perspektywy kategorii analitycznych. Interpretacja różnych zjawisk prowadzi do wniosku, że przeszłe miejsca miały ambiwalentny charakter, jednocześnie nacechowane pozytywnie i negatywnie. Były *znakami obcości/ znakami swojskości*, które mogły odgrywać istotną rolę w powstaniu krajobrazu o ile zostały zinterpretowane przez przeszłe społeczności i zyskując nowe znaczenia.